



BRATISLAVA _ OSLO _ OSLO _ BRATISLAVA

príklady dobrej praxe v oblasti práce s ľuďmi bez domova

AKO TO CELÉ ZAČALO

OZ Vagus využilo jedinečnú možnosť čerpania financií v rámci Nórsko-slovenskej spolupráce - fondu pre mimovládne organizácie Finančného mechanizmu EHP v programe Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý spravuje Nadácia SOCIA. Vypracovalo projekt financovania Denného a integračného centra pre ľudí bez domova v Bratislave. Schválené financie boli určené na rekonštrukciu budovy a ročné prevádzkové náklady.

Centrum bolo otvorené v decembri 2013 a jeho služby využije denne viac ako sedemdesiat ľudí v núdzi. Služby sú poskytované v dvoch rovinách, a to na naplnenie základných potrieb a taktiež na naplnenie vyšších potrieb prostredníctvom integračného centra.

V rámci schváleného projektu sme mali možnosť absolvovať stáž v nórskom Oslo. Naším partnerom sa stala Armáda spásy, ktorej prostredníctvom sme získali prehľad o kvalite a fungovaní nórskeho sociálneho služieb a mnohé z nich navštívili. Načerpali sme nové nápady, pohľady a dlhoročné skúsenosti týchto organizácií sa pre nás stali inšpiráciou pre našu ďalšiu prácu. Prostredníctvom materiálu, ktorý držíte v rukách by sme vám radi priniesli inšpiráciu aj do vašej práce a projektov, v ktorých pôsobíte.



TÍM_OZ_VAGUS

Spoločná fotka väčšiny tímu občianskeho združenia.

OBČIANSKE_ZDRUŽENIE_VAGUS

Občianske združenie Vagus od svojho vzniku v roku 2011 prináša profesionálny inovatívny prístup práce s ľuďmi bez domova a vďaka úsiliu realizačného tímu sa mu podarilo vytvoriť a udržať množstvo nezastupiteľných projektov a aktivít zameraných na boj s extrémnou mestskou chudobou.

Každý rok svojej existencie prinieslo OZ Vagus nový pilotný projekt, ktorý je súčasťou dlhodobej vízie odbornej a zároveň ľudskej pomoci ľuďom bez domova (Streetwork s ľuďmi bez domova, DOMEK - denné nízkoprahové a integračné centrum, kaviareň DOBRE&DOBRÉ).

Okrem priamej pomoci ľuďom bez domova OZ Vagus pracuje aj na úrovni pozitívnej zmeny verejnej mienky prostredníctvom viacerých kampaní a aktivít ako napr. Noc Vonku, Mesiac bez domova, výstavy, komunitná práca a pod. Dôležitou súčasťou práce združenia je aj aktivita v oblasti legislatívnych zmien.



SOUP_SOAP_SALVATION

Krédo Armády spásy - polievka, mydlo a spása.

ARMÁDA_SPÁSY_NÓRSKO

Armáda spásy v Nórsku „Frelsesarmeen“, ktorej myšlienkou sú tri písmená S - “Soup, Soap, Salvation” – polievka, mydlo a spása, vznikla v roku 1865 v Londýne. Do Nórska prišla v roku 1888. Za roky jej pôsobenia vznikli cirkevné zbory, školy, sociálne iniciatívy, samostatne fungujúce divízie, centrá pre dobrovoľníkov a spoločnosti, medzi ktoré patrí aj Fretex so sieťou charitatívnych obchodov.

Frelsesarmeen sa stala významnou verejnoprospešnou organizáciou, ktorá ponúka systémy sociálnej rehabilitácie, bývania, zdravotnej služby pre závislých, podporu pre rodiny s deťmi, a snaží sa naplňať aj psychosociálne a duchovné problémy týchto ľudí.

Frelsesarmeen má nezastupiteľné miesto na poli sociálnej práce v Nórsku. Vzhľadom na jej rôznorodosť a systémovosť sme sa rozhodli osloviť ako partnera práve ich.



NA_ULICI_V_OSLO

Sociálny systém neredukuje pomoc iba na poskytnutie stravy a základných životných potrieb.

NÓRSKY SOCIÁLNY SYSTÉM A BEZDOMOVECTVO

Definícia bezdomovectva v Nórsku pomenováva bezdomovectvom prespávanie bez strechy nad hlavou, ľudí využívajúcich hostely a ubytovne, ľudí dočasne žijúcich v podporovanom bývaní a rovnako ľudí v inštitúciách a vo výkone trestu, z ktorých majú byť po krátkej dobe prepustení. Definícia zahŕňa aj kategóriu ľudí, ktorí môžu len dočasne zostať u rodiny alebo priateľov. Táto definícia je totožná s celoeurópskou definíciou FEANTSA, ktorá je rešpektovaná aj slovenskými odborníkmi, bohužiaľ slovenská legislatíva ju nereflektuje.

Bezdomovectvo v Nórsku má však iný systém riešenia ako u nás. Nórska národná stratégia v riešení fenoménu bezdomovectva a závislých je v delegovaní zodpovednosti predovšetkým na mestá a obce, ktoré sú zodpovedné za rozsah a financovanie služieb. To v čom vnímame väčšiu spoluprácu a rozdiel je, že Oslo spolupracuje s neziskovými organizáciami na úrovni partnerstva.

V Oslo existuje úzka spolupráca medzi štátnou správou, mestom, políciou a neziskovými organizáciami. Každý druhý pondelok sa lídri všetkých zainteresovaných subjektov stretávajú, vzájomne zdieľajú informácie potrebné pre ďalšiu spoluprácu a preberajú rôzne témy. Informácie si taktiež vymieňajú na spoločných stretnutiach sociálni pracovníci z rôznych projektov. Zdravotnícky personál z rôznych ošetrovateľských programov má taktiež svoje fórum, na ktorom prejednáva témy, týkajúce sa ich práce.

Takáto spolupráca u nás chýba. Nielen čo sa týka spoločných stretnutí štátneho a neziskového sektoru s políciou, výmena informácií dostatočne neprebíha ani medzi pracovníkmi z jednotlivých fungujúcich projektov. Výsledkom nespolupráce je, že nedostatočne hľadáme spoločné riešenia, že si neodovzdávame vzácné skúsenosti a nedelíme sa o úspechy.

Mesto pravidelne vyhlasuje tender, o ktorý sa môžu neziskové organizácie uchádzať. Systém tendrov predstavuje pre organizácie istotu, no na druhej strane je menej pružný a nie vždy sa organizácie so svojou víziou a dlhodobou stratégiou vedia kritériá splniť. Mesto v rámci tendru opíše svoje očakávania vopred a organizácie sa snažia nastaviť ich programy podľa vytvorených požiadaviek. Nakoniec sa mesto rozhodne využiť služby organizácie, ktorá dá najlepšiu ponuku. Stáva sa, že sa niektoré organizácie v procese výberu stiahli, nakoľko požiadavky mesta neboli kompatibilné s hodnotami organizácie. Pre Armádu spásy je obzvlášť dôležité a rozhodujúce, aby bol rozpočet kompatibilný s profesionálnou kvalitou. Organizácia, ktorá tender získa sa stáva pre mesto partnerom pri riešení problematiky.

V našich podmienkach sa tiež často snažíme splniť stanovené kritériá, ale ide predovšetkým o súkromný sektor a ním vyhlásené granty. Mesto nedokáže zaručiť každoročne stabilnú sumu z rozpočtu, ktorú do problematiky investuje.

Náš partner Armáda spásy je mestom financovaný len čiastočne. Na programe kontaktného denného centra **Fyrlyset** sa mesto podiela 45%, zvyšný rozpočet pokrýva Armáda Spásy predovšetkým z darov firiem a individuálnych darov, ktoré sú v Nórsku oveľa rozšírenejšie. Projekt **Jobben**, ktorý sa zameriava na zamestnávanie je prakticky celý financovaný mestom.

Uteseksjonen spadajúce pod mesto vykonáva terénnu sociálnu prácu a zdravotnú starostlivosť zameranú na ohrozených jednotlivcov a skupiny v centre Osla. Má na zodpovednosť znižovať kriminalitu a zdravotné riziká spojené s užívaním návykových látok. Cieľovou skupinou Uteseksjonen sú jednotlivci všetkých vekových kategórii so špeciálnym zameraním na deti a mladých dospelých do veku 25 rokov.

V 80. a začiatkom 90. rokov bolo v rámci terénnej práce Armády spásy evidovaných približne 100 - 150 ľudí spiacich vonku. Prevažná väčšina boli nórski obyvatelia, mnohí závislí na alkohole alebo drogách. Počet ľudí spiacich vonku sa zmenil v priebehu 90.rokov, keď mesto v kooperácii s najväčšími neziskovými organizáciami vytvorilo funkčnejšie programy a najalo kompetentných sociálnych pracovníkov, ktorí priamo pracujú s klientom. Ubytovacie zariadenia, kde prespávalo veľké množstvo ľudí v jednej izbe nahradili diferencovanejšími programami bývania. Výsledkom je minimálny počet nórskeho občianov, ktorí sú vďaka strate domova nútení prespať priamo na ulici.



STREETWORK

Mobilná jednotka terénnych pracovníkov v Oslo, ktorú prevádzkuje mesto.

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE

Nórsko môžeme vnímať ako bezpečnú krajinu pre život. Ich systém sociálneho zabezpečenia si všíma situácie ako sú choroby, narodenie dieťaťa či dôchodkový vek. Náklady spojené s týmito situáciami sú hradené nórskym národným poistením. Keď sa ocitnete v ťažkej situácii, dávky sociálneho poistenia sa posudzujú vždy individuálne, neexistujú národné štandardy. Financovanie je prípustné na základe preskúmania vášho prípadu miestnym sociálnym pracovníkom postupujúcim podľa národných smerníc.

Výška dávky v hmotnej núdzi v Nórsku je dvojsečná, nakoľko mnoho Nórov vedie k pasivite. Ľudia žijúci v meste Oslo, ktorým je podľa práva sociálneho zabezpečenia priznaná dávka v hmotnej núdzi dostávajú 650€ mesačne na výživu. Okrem toho im môže byť priznaná ešte osobitná podpora na bývanie.

Pre občanov Nórska nie je povinnosťou vlastniť občiansky preukaz a tým pádom neexistuje žiadna pokuta alebo dôsledky za jeho absenciu. Polícia môže žiadať od občana občiansky preukaz v prípade ak tušia, že nemáte povolenie na pobyt v Nórsku.

Nóri majú viac druhov ID kariet - samostatnú kartu s údajmi o narodení, kartu o trvalom pobyte a bankomatovú kartu, ktorá plní aj účel občianskeho preukazu nakoľko je s fotografiou.

Mesto nemôže nikoho donútiť, aby ho opustil, ale odporúča a napomáha ľuďom bez domova a závislým, aby sa vrátili do miesta ich trvalého pobytu a dopomáha im k tomu aj finančne. V Nórsku sú sociálne služby rozmiestnené rovnomerne a necentralizujú sa len v hlavnom meste a tak ľudia návratom do miesta trvalého pobytu na kvalite poskytovanej služby neutrpia.

Ak sa zdržujú v inom meste ako je mesto ich trvalého pobytu nemôžu využiť také spektrum služieb ako v meste kam patria. Základnú pomoc a asistenciu pri návrate do domovského mesta im poskytnú nízkoprahové centrá ako Fyrliset a krízové centrum verejných sociálnych služieb, ktoré je otvorené 24 hodín v týždni.

Dôraz na primárnu prevenciu vnímame aj v otázke exekúcií. V prípade dlhov sa nielen v Nórsku, ale aj v ostatných severských štátoch preberie na seba hradenie dlhov po dobu jedného roka štát. V rámci tohto obdobia má človek, ktorý je zadĺžený čas a priestor zapojiť sa napríklad do rekvalifikačného programu, aby si jednoduchšie našiel stabilné zamestnanie a následne bol schopný zaplatiť svoju dlžobu štátu. Severské krajiny si uvedomujú, že sa im oplatí viac investovať do dlhov občana akoby nechali človeka klesnúť na dno a následne mu poskytovať služby až v štádiu keď bude na ulici.



SOCIÁLNY SYSTÉM_ NÓRSKA

Jeden z najrozvinutejších sociálnych systémov na svete.

SOCIÁLNE SLUŽBY

Synonymom nórskeho sociálneho systému je prepojenosť. Plne rozvinuté má všetky formy sociálnej práce, teda terénnu, ambulatnú a rezidenčnú. Tie ďalej vhodne dopĺňajú zdravotnícke a integračné služby. V porovnaní so slovenským sociálnym systémom zameraným na riešenie už vzniknutých problémov je nórsky zameraný na všetky úrovne prevencie. Cez nórsku sociálnu sieť nie je jednoduché prepadnúť nadol a skončiť na ulici.

Podľa odhadov Armády Spásy sa v hlavnom meste zdržiava 15 – 20 Nórov, ktorí prespávajú priamo na ulici. Ide najmä o ľudí so závislosťami alebo trpiacich psychickými poruchami, ktorí majú plné právo využívať sociálne služby, avšak to nerobia. Ostatní Nóri bez trvalého bývania využívajú početné sociálne služby, programy a projekty, zabezpečujúce prespávanie alebo ubytovanie a vzhľadom k tomu už nie sú považovaní za najohrozenejšiu skupinu ľudí bez domova.

Kapacita zariadení v Oslo je nastavená tak, aby nikto nemusel prespať na ulici. To sa týka občanov Nórska. U týchto ľudí sú primárnymi dôvodmi, prečo sú odkázaní na využívanie sociálnych služieb predovšetkým závislosti od návykových látok, psychické a mentálne poruchy. Ďalšou silnou skupinou sú osamelí ľudia, ktorí zápasia so systémom a je pre nich ťažké prispôbiť sa očakávaniam spoločnosti.

Počet závislých, ktorí tvoria väčšinu ľudí využívajúcich služby a programy v Oslo je približne 8 000. Užívatelia z celého Nórska prichádzajú do hlavného mesta, pretože tam sú drogy dostupnejšie a za nižšie ceny.

Väčšina ľudí, ktorí prespávajú na ulici, v autách alebo na hlavnej stanici prichádza zo zahraničia, predovšetkým z východnej, južnej Európy a východnej Afriky. Ich práva na využívanie sociálnych služieb sú obmedzené. Prespávať na ulici je ilegálne, ale polícia len zriedka trestá tento prečin. Títo ľudia nie sú registrovaní v sociálnom systéme, takže ich počet nie je reálne známy, podľa odhadov Armády Spásy ide o 500 – 1000 ľudí v roku 2014. Majú možnosť využiť krízové zariadenia, nízkonákladové ubytovanie a raz do týždňa služby, ktoré poskytuje kontaktné centrum **Fyrllyset**.

V porovnaní s Nórskom sa s touto problematikou u nás nestretávame v tak vysokej miere. Percento migrantov, prežívajúcich v Bratislave na ulici je veľmi nízke, v praxi sa s nimi stretáme len zriedka. Ide najmä o Čechov, Poliakov a Rumunov.



FOLK_ER_FOLK

Pouličný časopis určený pre zahraničných Rómov v Oslo.

POULIČNÉ_ČASOPISY

Záujmy Rómov v Nórsku háji organizácia **Folk er Folk** (Ľudia sú ľudia), ktorá vydáva rovnomenný pouličný časopis. Vzhľadom k tomu, že títo Rómovia sú európskymi občanmi, platí pre nich podmienka, že môžu bez povolenia na pobyt stráviť na území Nórska 3 mesiace. Po tejto dobe sú z nórskeho územia vylúčení, avšak vo väčšine prípadov sa do pár dní vrátia a znova im plynie 3 mesačná lehota. Tento fenomén spôsobuje značné spoločenské napätie. V súčasnosti pre Rómov v Nórsku predstavuje predaj tohto časopisu zdroj príjmu a nie sú odkázaní na žobranie v centre

mesta Oslo, ktoré len prehlbovalo značnú nevôľu zo strany obyvateľov.

Cieľom časopisu je nielen znižovať chudobu, ale aj rasizmus. Časopis prináša pozitívne príbehy a je zameraný na priblíženie rómskej kultúry a ich súčasnú ťažkú situáciu v krajine, odkiaľ prichádzajú. Na druhej strane je organizácia mnohými vnímaná kontroverzne a nie je financovaná mestom Oslo ani vládou.



=OSLO

Najrozšírenejší pouličný časopis.

Predajcovia časopisu Folk er Folk sa delia o oblasti s pôvodným bezdomoveckým časopisom =Oslo, ktorý vydáva nezisková organizácia s rovnakým názvom. Klienti si časopis kupujú a na určenom mieste predávajú. Predtým ako sú zaradení do projektu absolvujú kompletný tréning. Predajcovia sú označení identifikačnou kartičkou, majú vestu a v zimnom období teplú bundu.

TERÉNNÁ SOCIÁLNA PRÁCA

V Oslo má veľmi silnú základňu terénna sociálna práca, ktorá je jedným zo základných pilierov harm-reduction. Najväčšou organizáciou prevádzkujúcou terénne programy v rámci Osla je **Uteseksjonen**. Ide o agentúru sociálneho systému mesta, ktorá denne do ulíc vysiela niekoľko terénnych pracovníkov. Pracujú aj v noci a počas víkendov.

Armáda Spásy sa taktiež prostredníctvom projektu **Fyrlyset** zapája do terénnych služieb a dvakrát do týždňa počas noci vykonáva terénnu sociálnu prácu. Do terénu vyrážajú autom, ponúkajú praktickú pomoc vo forme jedla a oblečenia a taktiež základné poradenstvo.

Úlohou terénnych sociálnych pracovníkov je nakontaktovať potenciálnych klientov, ktorí sami nevyhľadávajú pomoc a nasmerovať ich na sociálne služby, ktoré im môžu byť nápomocné pri riešení ich situácie.



V rámci Bratislavy je jedinou organizáciou, ktorá zabezpečuje projekt **Streetwork s ľuďmi bez domova** občianske združenie Vagus. Túto činnosť vykonáva 6 dní v týždni v čase od 17. do 22. hodiny.

STREETWORK_BA

Streetwokeri pri vyhľadávaní klientov na území Bratislavy.

V teréne poskytuje oblečenie, teplý čaj a kávu, jedlo, ošetrovanie, základné sociálne poradenstvo. V krízových situáciách transportuje klientov do nocľahární alebo nemocníc. V zimných mesiacoch trikrát, v letných dvakrát do týždňa, vydáva teplé jedlo priamo pod mostom Lafranconi. Finančné prostriedky, ktoré získava z projektov a príspevkov od mesta a mestských častí postačujú na to, aby do terénu mohla poslať dvojicu terénnych pracovníkov. Pri tak veľkom počte ľudí bez domova (cca 4500) to nie je postačujúce.

Tento projekt bol inšpiráciou aj pre kolegov z Nórska. Potom ako si vyskúšali prácu v teréne s Vagusom prešli na ich model – chodia do terénu autom a peši, sú teda mobilnejší a zmapujú väčší úsek. Okrem toho chodia lepšie vybavení, môžu vziať viac oblečenia, jedla a materiálu na ošetrovanie.



SOUP_BUS

Vyradené vozidlo mestskej dopravy, ktoré slúžilo na nápaditý účel.

NOČNÝ AUTOBUS

Suppe, sape, frelse – heslo Armády Spásy a tiež jedného z projektov, s názvom „**Nočný autobus**“, ktorý počas našej stáže ešte fungoval no aktuálne je nahradený navštevovaním miest autom a pešou terénnou prácou.

Nočný autobus vyrážal do ulíc trikrát do týždňa a klientom, ktorí do neho vošli poskytoval okrem jedla, čaju a kávy tiež rozhovory a spoločnú modlitbu. Je to miesto, kde si na chvíľu môžu ľudia v bezpečí a teple oddýchnuť. Autobus je najnovšie využívaný v kampaniach a pri špeciálnych príležitostiach.

Podobnú službu u nás nenájdeme, veríme, že sa nájdú nadšenci, ktorí sa inšpirujú a zriadia „mobilné nízkoprahové centrum“. Podobný projekt u nás prevádzkuje občianske združenie Prima, ktorej cieľovou skupinou sú ľudia so závislosťami a ľudia pracujúci v sex-biznise. Do terénu chodia dodávkou trikrát do týždňa a klientom vymieňajú použité ihly a striekačky, poskytujú zdravotnícky materiál a kondómy. Klientov sa snažia motivovať k menej rizikóvemu správaniu (bezpečnejšie užívanie drog, bezpečný sex).



FYRLYSET

Rumunskí Rómovia počas návštevy denného centra rumunským veľvyslancom.

DENNÉ CENTRÁ

Armáda spásy prevádzkuje v Nórsku 5 denných centier, z toho jedno sídli v Oslo. V Oslo sa nachádzajú 4 ďalšie denné centrá prevádzkované 4 rôznymi neziskovými organizáciami. Väčšina nórskejších miest s počtom obyvateľov vyšším ako 10 000 prevádzkuje denné centrum. My sme navštívili kontaktné centrum **Fyrllyset** (Maják) s najnižším prahom.

Denné centrum sa nachádza priamo v obytnej štvrti a obyvateľmi je rešpektované. Centrum je prístupné pre užívateľov návykových látok a jeho služby sú prístupné bez toho, aby sa museli registrovať. Klienti tu majú možnosť využiť sociálne poradenstvo, najesť sa, osprchovať, oholiť, oprat' alebo vymeniť si oblečenie.

V rámci trávenia voľného času si môžu zahrať stolný futbal, pozrieť si televíziu, zúčastniť sa na bohoslužbe a taktiež majú prístup na internet. Jedna z miestností je určená na oddych a spánok počas dňa. Oblečenie centrum získava prostredníctvom siete kontajnerov **Fretex**, do ktorých ľudia odovzdávajú nepotrebné oblečenie. 3 krát do týždňa vo večerných hodinách je vyhradený čas len pre migrantov žijúcich na ulici.

V rámci Bratislavy fungujú dva podobné projekty. Prvý z nich prevádzkujú Milosrdní bratia na Slovensku v objekte na Hattalovej ulici. Zriadili tu nízkoprahové denné centrum, integračné centrum a stredisko osobnej hygieny. Popri tom prevádzkujú aj nízkokapacitný útulok na doliečenie pre klientov prepustených z nemocnice. Bratom pomáhajú aj dobrovoľníci a rehoľné sestry.



**DENNÉ_CENTRUM_
DOMEČ**

Jediná komplexná služba
pre ľudí bez domova priamo
v centre Bratislavy.

Druhým projektom je nízkoprahové denné a integračné centrum Domeč na Mýtnej ulici, ktorý prevádzkuje občianske združenie Vagus. Klientom tu profesionálni sociálni pracovníci poskytujú sociálne poradenstvo, jedlo, teplo, sprchu, čisté oblečenie a ošetrovanie. Služby smerujúce k integrácii sú zamerané na zlepšenie kvality života a sociálnych zručností. Súčasťou sú tréningy zamerané na rozvoj sociálnych zručností, príprava na pracovné pohovory, písanie životopisu ale aj ponuka konkrétnych pracovných ponúk.



HEIMEN

Jedinečné zariadenie, ktoré ponúka aj vlastný substitučný program pre závislých klientov.

NOCLAH_A_BÝVANIE

Tesne vedľa centra **Fyrliset** sa nachádza ďalšia budova, v ktorej Armáda Spásy prevádzkuje ubytovacie zariadenie Heimen. Ide o projekt poskytujúci dlhodobé ubytovanie s prísny dohľadom. Je tu 25 miestností, poskytujúcich bývanie. Všetci klienti Heimen sú ľudia so závislosťou.

Dvakrát do týždňa priamo v zariadení ordinuje lekár. Klienti majú možnosť zapojiť sa do substitučného programu, ktorý je pod jeho dohľadom. V zariadení pracuje 10 stálych zamestnancov, ktorí ubytovaným poskytujú odbornú pomoc a podporu. Zapájajú ich do rôznych sociálnych aktivít, zvyšujúcich ich šancu na začlenenie do spoločnosti.

Veľký dôraz v Heimene kladú na výživnú a vyváženú stravu, ktorú považujú za veľmi dôležitú pre riešenie zdravotného stavu. Denná strava pozostáva zo všetkých zložiek - zeleniny, ryže, cestovín, mäsa, rýb, mlieka, ovocia, ovocných štiav, čaju, kávy a koláčikov. Čas určený na jedlo je poňatý ako priestor pre spoločné zasadnutie k stolu – zamestnancov, dobrovoľníkov a klientov. Na rovnakej báze funguje ďalšie zariadenie Armády Spásy – **Den apne dor**.



OBED_V_HEIMEN

Bežné prestieranie počas spoločného obeda v Heimen.

Armáda spásy prevádzkuje celkovo 5 projektov zameraných na poskytovanie ubytovania. Určené sú predovšetkým pre klientov s alkoholovou a drogovou závislosťou. Okrem dvoch už spomínaných zariadení prevádzkuje nízkoprahový projekt **Fagerborg**, kde môžu klienti zostať po dobu 3 mesiacov. Nízkoprah tu zmanená, že klienti môžu užívať návykové látky priamo na svojich izbách. Počas trojmesačnej doby majú možnosť a bezpečný priestor premyslieť si čo ďalej a spoločne so sociálnym pracovníkom nájsť lepšie a vhodnejšie miesto na bývanie. Nie vždy sa to však podarí a mnoho ľudí naďalej žije v nízkoprahovom zariadení.

Pre klientov po návrate z výkonu trestu je určený ďalší projekt – **Elevator**. Posledným projektom zabezpečujúcim ubytovanie je **H25**. V týchto projektoch sú prevažne zamestnaní vysokoškolsky vzdelaní sociálni pracovníci.

Na základe získaných skúseností Armáda Spásy vidí väčší zmysel alebo úspešnosť investovať do zariadení s prísnejším dohľadom a vyšším počtom sociálnych pracovníkov. Taktiež niektorí klienti, ktorí sa za pomoci Armády Spásy prepracovali k bývaniu a presťahovali sa do bytov, nemajú dostatočnú schopnosť samostatne fungovať a potrebujú dohľad sociálnych pracovníkov.



GATEHOSPITALET

Zdravotnícke zariadenie, ktoré je v mnohom lepšie vybavené ako slovenské nemocnice.

ZDRAVOTNÍCKE_ZARIADENIA

Gatehospitalet je zariadenie pre klientov, ktorých zdravotný stav nie je natoľko vážny, aby boli hospitalizovaní, nie sú však ani natoľko zdraví, aby zvládli náročný život na ulici. Pracujú tu ošetrovatelky, klienti sú prijímaní na základe žiadosti a majú možnosť využiť širokú paletu služieb spojených s ľudským prístupom. Špecifikom zariadenia je wellness centrum pre ženy, ktoré boli obeťou násillia, ktoré napomáha pri spracovaní traumatických zážitkov.

Uvedený projekt u nás supľujú útulky pre ľudí bez domova. Prevádzkuje ich organizácia DePaul na Krčméryho ulici a Ivánskej ceste v rámci objektu nízkoprahovej nocľahárne, ďalším útulkom je Betlehem sv. Matky Terezy na Rovniankovej ulici. Okrem toho funguje útulok Resoty pod vedením pátra Srhoľca. Tu je však pomerne vysoký poplatok a dovoliť si v ňom pobyt môžu len tí, ktorí majú pravidelný príjem z invalidného alebo starobného dôchodku. Kapacita nie je postačujúca.



JOBBEN_UPRATOVANIE

Jednou z častí projektu je upratovanie centra mesta Oslo.

JOBBEN_INTEGRAČNÝ_PROJEKT

Job centrum zamestnáva klientov vo viacerých samostatných programoch. V úvode sa zúčastnia vstupného rozhovoru a po jeho úspešnom zvládnutí sú zaradení do tréningového programu. Takto si dokážu sami zarobiť, platiť dane a predovšetkým sa cítiť ako súčasť spoločnosti.

Zaregistrovaných v projekte je 700 ľudí, ktorí sú rozdelení do smien. Denne do práce nastúpi 80 z nich. Prvý z projektov je zameraný na upratovanie centra Oslo. Na prácu využívajú vozíky s nádobou na odpadky, pri čistení pláží a ostrovov člny. Tento projekt je pre mesto výhodnejší ako objednanie si tejto služby u súkromnej firmy. To je jedným z dôvodov, prečo je plne financovaný mestom. Pridanou hodnotou môže byť nižšia kriminalita a tým aj spokojnejší občania.

V rámci ďalších projektov klienti vyrábajú darčekové tašky, sviečky a z vosku a novín podpaľače, ktoré sa používajú pri robení ohňa. V stolárskych dielnach pod odborným vedením reštaurujú starý nábytok a vyrábajú dizajnový nábytok. Všetky veci, ktoré vyrobia predávajú na trhu, ktorý býva dvakrát do roka.



**JOBLEN_STOLÁRSKA_
DIEĽŇA**

Výroba drevených produktov
pod vedením skúsených
dizajnérov a stolárov.

V Bratislave funguje niekoľko projektov zamestnávajúcich ľudí bez domova, avšak v oveľa menšom merítku ako v Oslo. Prostredníctvom denného centra Milosrdných bratov na Hattalovej ulici sa môžu zapojiť do projektu triedenia a recyklácie odpadu. Občianske združenie Proti prúdu spustilo projekt nosičov batožiny na Hlavnej stanici. Občianske združenie Vagus otvorilo kaviareň, v ktorej ich zamestnáva na pozícii čašníka. Okrem toho sa zapojilo do niekoľkomesačného projektu upratovania ulíc v centre mesta, po vyčerpaní prostriedkov musel byť projekt ukončený.



Vagus

BRATISLAVA _ OSLO _ OSLO _ BRATISLAVA

príklady dobrej praxe v oblasti práce s ľuďmi bez domova

vydalo občianske združenie Vagus
v roku 2015

spracovali:

Petra Kollárová

Adriana Záhradníková

Sergej Kára

Harald Nicholaisen

grafické spracovanie:

Sergej Kára

preklad:

nórsky jazyk Benjamin Brekke

za preklad do anglického jazyka

ďakujeme jazykovej škole Bridge

fotografie:

archív Frelsesarmeen

archív OZ Vagus

archív =Oslo

www.eegrants.org
www.eeango.sk/aoi

Projekt je podporený programom Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizujú:



nadácia
ekopolis

soc?a

NADÁCIA PRE **DETI** SLOVENSKA

CHILDREN OF SLOVAKIA FOUNDATION



ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY

**eea
grants**